

Հավելված

Հաստատվել է ՀՀ ՎՊԻ խորհրդի

2012թ.փետրվարի 10-ի թիվ 3/1 որոշմամբ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՀՄԿԻՉ ՊԱԼԱՏ

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Բյուջետային և արտաբյուջետային մուտքերի ապահովմանը և բյուջետային ու արտաբյուջետային միջոցների օգտագործմանն ուղղված ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի աշխատակազմի հարկային ծառայության մասով տարածքային ստորաբաժանումների (ընտրանքային) գործառույթների նկատմամբ վերահսկողության արդյունքների մասին

Վերահսկողության հիմքը՝ ՀՀ վերահսկիչ պալատի 2011 թվականի գործունեության տարեկան ծրագրի 7-րդ կետը և ՀՀ վերահսկիչ պալատի խորհրդի 2011թ. մայիսի 30-ի թիվ 18/1 որոշումը:

Վերահսկողության նպատակը՝ Բյուջետային և արտաբյուջետային մուտքերի ապահովմանը և բյուջետային ու արտաբյուջետային միջոցների օգտագործմանն ուղղված ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի աշխատակազմի հարկային ծառայության մասով տարածքային ստորաբաժանումների (ընտրանքային) գործառույթների նկատմամբ համապատասխանության և արդյունավետության ուսումնասիրություն:

Վերահսկողության առարկան՝ Բյուջետային և արտաբյուջետային մուտքերի ապահովմանը և բյուջետային ու արտաբյուջետային միջոցների օգտագործմանն ուղղված ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի աշխատակազմի հարկային ծառայության մասով տարածքային ստորաբաժանումների (ընտրանքային) գործառույթներ:

Վերահսկողության օբյեկտները՝ Բյուջետային և արտաբյուջետային մուտքերի ապահովմանը և բյուջետային ու արտաբյուջետային միջոցների օգտագործմանն ուղղված ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի աշխատակազմի հարկային ծառայության մասով տարածքային ստորաբաժանումներ (ընտրանքային):

Վերահսկողությամբ ընդգրկված ժամանակահատվածը՝

2010թ.-ի հունվարի 1-ից մինչև ստուգման իրականացման ժամկետի ավարտը:

Վերահսկողության կատարման ժամկետը՝ 01.06.2011-30.12.2011թթ.:

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝ Վերահսկողությունն իրականացվել է՝ ղիտարկման, ստուգման և վերլուծության ձևերով, ինչպես նաև կիրառվել են արդյունավետության (կատարողական) և համապատասխանության տեսակները: Ապացույցների ստացման մեթոդներից կիրառվել են փաստաթղթային, գործառույթների, ընթացակարգերի ու գործընթացների ուսումնասիրությունը, ֆինանսական հաշվետվություններում պարունակվող ցուցանիշների համադրումը: Վերլուծության փուլում ամփոփվել է ստացված տեղեկատվությունը, գնահատվել է ձեռք բերված ապացույցների և փաստերի ազդեցությունը վերահսկվող օբյեկտի գործունեության արդյունավետության և պետական բյուջեի եկամուտների հավաքագրման վրա:

Վերահսկողության արդյունքները՝

Մյասնիկյանի հարկային տեսչություն

Մյասնիկյանի հարկային տեսչության (այսուհետ՝ տեսչություն) կողմից ներկայացված տեղեկատվության համաձայն 01.01.2010թ.-ի դրությամբ տեսչությունում հաշվառվել են 10253 տնտեսվարող սուբյեկտներ, այդ թվում գործող՝ 6050, որից հաշվարկ հաշվետվություններ են ներկայացրել 6008 տնտեսվարող սուբյեկտներ: 01.01.2011թ.-ի դրությամբ հաշվառվել են 11180 տնտեսվարող սուբյեկտներ, այդ թվում գործող 6445, որից հաշվարկ հաշվետվություններ են ներկայացրել՝ 6327 տնտեսվարող սուբյեկտներ:

2010թ.-ի պետական բյուջեի մուտքերի հավաքագրման տարեկան առաջադրանքը կազմել է 22,415,000.0 հազ. դրամ, փաստացի հավաքագրվել է 22,525,700.0 հազ. դրամ (100.1%): 2011թ.-ի 9 ամիսներին պետական բյուջեի մուտքերի հավաքագրման տարեկան առաջադրանքը կազմել է 17,930,000.0 հազ. դրամ, փաստացի հավաքագրվել է 14,070,000.0 հազ. դրամ (78.4%):

01.01.2010թ.-ի դրությամբ տեսչությունում հաշվառված հարկ վճարողների հարկային պարտավորությունները կազմել են 13,990,144.5 հազ. դրամ, տարվա ընթացքում դրանք նվազել են 2,996,531.6 հազ. դրամով (21.4%) և 01.01.2011թ.-ի դրությամբ կազմել են 10,993,612.9 հազ. դրամ: 01.10.2011թ.-ի դրությամբ հարկային պարտավորությունները կազմել են 12,149,743.1 հազ. դրամ կամ 2011թ.-ի տարեկան նկատմամբ ավելացել են 1,156,130.2 հազ. դրամով (10.5%):

01.01.2010թ.-ի դրությամբ տեսչությունում հաշվառված հարկ վճարողների գերավճարները կազմել են 9,686,332.7 հազ. դրամ, տարվա ընթացքում գերավճարներն ավելացել են 874,598.6 հազ. դրամով (9.0%) և 01.01.2011թ.-ի դրությամբ կազմել են 10,560,931.3 հազ. դրամ:

01.10.2011թ.-ի դրությամբ գերավճարները կազմել են 11,414,807.0 հազ. դրամ կամ 2011թ.-ի տարեսկզբի նկատմամբ գերավճարներն ավելացել են 853,875.7 հազ. դրամով (8.1%):

2010թ.-ին տեսչությանը 204 տնտեսվարող սուբյեկտներ հաշվետվություններ չեն ներկայացրել, 2011թ. 9 ամիսների ընթացքում 690 տնտեսվարող սուբյեկտներ կամ 2010թ.-ի նույն ժամանակաշրջանի նկատմամբ 528-ով պակաս:

2010թ.-ին 50,000.0 հազ. դրամ և ավելի իրացման շրջանառություն ունեցող 114 կազմակերպություններից՝ (23-ը ԱԱՀ վճարող չհանդիսացող) իրացման շրջանառությունը 26,698,050.1 հազ. դրամ, 2009թ.-ից 2011թ.-ի դեկտեմբեր ամիսն ընկած ժամանակահատվածում չեն ստուգվել 84-ը (իրացման շրջանառությունը՝ 22,565,703.1 հազ. դրամ):

Համաձայն «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի ե) կետի, հանրային սննդի ոլորտում գործունեություն իրականացնող որոշ սուբյեկտներ (բարեր) գիշերային ժամերին աշխատելու թույլտվություն ստանալու համար վճարել են տեղական տուրք, սակայն 2010թ.-ից մինչև 2011թ. նոյեմբեր ամիսը հաշվարկված հաստատագրված վճարների նկատմամբ չի կիրառվել «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 36 հոդվածի բ) կետով սահմանված գիշերային ժամերին գործելու համար նախատեսված լրացուցիչ 2 ուղղիչ գործակից: Այսպես՝

1. **«Մերկանտե» ՍՊԸ**-ի վճարման ենթակա հաստատագրված վճարը հաշվարկվել է 4,752.0 հազ. դրամ, 9,504.0 հազ. դրամի փոխարեն:
2. **«Արթուր և Եկատերինա» ՍՊԸ**-ի վճարման ենթակա հաստատագրված վճարը հաշվարկվել է 1,439.8 հազ. դրամ, 2,879.6 հազ. դրամի փոխարեն:
3. **«Թոկարմա» ՍՊԸ**-ի վճարման ենթակա հաստատագրված վճարը հաշվարկվել է 1,297.5 հազ. դրամ, 2,595.0 հազ. դրամի փոխարեն:
4. **«Շավալ» ՍՊԸ**-ի վճարման ենթակա հաստատագրված վճարը հաշվարկվել է 1,438.5 հազ. դրամ, 2,877.0 հազ. դրամի փոխարեն:

Խախտվել է «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ ԱԱՀ-ի մասին օրենք) 3-րդ հոդվածի ե) կետի պահանջը, համաձայն որի, այն կազմակերպությունները, որոնց 20% և ավելի բաժնեհավաք կապիտալի սեփականատերերը նաև այլ կազմակերպության 20% և ավելի բաժնեհավաք կապիտալի սեփականատեր են, պետք է հանդիսանան ԱԱՀ վճարողներ՝ անկախ իրացման ծավալից: ***Արդյունքում 16 կազմակերպությունների 2010թ. 424,370.2 հազ. դրամ իրացման շրջանառությունը չի հանդիսացել ԱԱՀ-ի հարկման օբյեկտ:***

«Իմաստասեր մասնավոր վարժարան» ՍՊԸ կրթական հիմնարկի իրացման շրջանառությունը համաձայն ԱԱՀ-ի մասին օրենքի 15 հոդվածի 2-րդ կետի ազատված է ԱԱՀ-ից: Այս պարագայում ԱԱՀ-ի մասին օրենքի 26 հոդվածի 1-ին կետի համաձայն մատակարարների հարկային հաշիվներում առանձնացված ԱԱՀ-ի գումարները հաշվանցման

ենթակա չեն: Կազմակերպությունը, խախտելով վերը նշված պահանջը, 2011թ. 2-րդ եռամսյակի ԱԱՀ-ի հաշվարկով (ԱԱՀ-ի հաշվարկի 16 տող՝ ՀՀ տարածքում ձեռք բերված ապրանքներ և ծառայություններ), հաշվանցել է 4,718.8 հազ. դրամ, որը չի պակասեցվել հաշվարկի 16.2 տողում (հաշվանցման ենթակա ԱԱՀ-ի գումարի ճշգրտման ընդհանուր գումար): **Արդյունքում ավելի է հաշվանցվել 4,682.8 հազ. դրամ: Նույնը թույլ է տրվել նաև 3-րդ եռամսյակում՝ 8,019.3 հազ. դրամի չափով:**

«Նոյան Տապան» ՍՊԸ-ի չկատարված հարկային պարտավորությունը 12.05.2010թ. դրությամբ կազմել է 28,702.9 հազ. դրամ, սակայն տեսչությունը դատարան հայցադիմում է ներկայացրել և առկա է վճիռ միայն 2,500.0 հազ. դրամի մասով:

«Ֆրուտիմեքս» ՍՊԸ-ն 2011թ. երրորդ եռամսյակի ԱԱՀ-ի հաշվարկով իրացման շրջանառությունը ներակայացրել է 6,415.3 հազ. դրամ, այն դեպքում, երբ սեպտեմբեր ամսին իրացման շրջանառությունը համաձայն դուրս գրված հարկային հաշիվների կազմել է 29,166.6 հազ. դրամ, կամ շրջանառությունը 22,751.3 հազ. դրամով պակաս է ներկայացվել:

«Արֆին վարկային միություն» ՍՊԸ-ի 2011թ. հուլիս ամսվա ԱԱՀ-ի հաշվարկով իրացման շրջանառությունը կազմել է 15,989.1 հազ. դրամ, որը հաշվատվությունում ներկայացվել է որպես ԱԱՀ-ից ազատված շրջանառություն, այն դեպքում, երբ 2,976.1 հազ. դրամի իրացման շրջանառությունը ազատված չէ ԱԱՀ-ից:

«Քիոս Քլար» ՍՊԸ-ում 26.07.2011թ.-ի ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի (այսուհետ՝ ՊԵԿ) նախագահի թիվ 1201538 հանձնարարագրով նախատեսվել է կատարել ուսումնասիրություն (չափագրում): Ընկերության տնօրենի բացակայության պատճառով չափագրում չի իրականացվել: Համաձայն «ՀՀ-ում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման» մասին ՀՀ օրենքով սահմանված՝ «Տնտեսվարող սուբյեկտների մոտ արտադրանքի արտադրության, օգտակար հանածոների արդյունահանման և իրացման, ապրանքների շրջանառության և ծառայությունների մատուցման ծավալների, ինչպես նաև իրացման փաստացի գների (սակագների) (այդ թվում միջին) չափագրման իրականացման կարգ»-ի (այսուհետ՝ կարգ) 4-րդ կետի՝ «Հրամանի կամ հանձնարարագրի երկու օրինակը չափագրումը փաստացի սկսելու օրը տրվում է տնտեսվարող սուբյեկտի ղեկավարին (կամ ի պաշտոնե նրան փոխարինելու իրավասություն ունեցող պաշտոնատար անձին)», սակայն տեսչության կողմից չի ճշտվել տնտեսվարող սուբյեկտի ղեկավարին ի պաշտոնե փոխարինելու իրավասություն ունեցող պաշտոնատար անձի առկայությունը: Հիմք ընդունելով տեսչության պետի զեկուցագիրը՝ ՊԵԿ-ի նախագահի հրամանով վերը նշված հանձնարարագիրը չեղյալ է ճանաչվել:

Որոշ դեպքերում խախտվել է ՊԵԿ նախագահի 09.03.2010թ.-ի N 423-Ն «Չափագրման արդյունքների վերաբերյալ արձանագրության ձևը հաստատելու մասին» հրամանի պահանջները: Չափագրման արդյունքները հաստատված ձևում լրացվել են մասամբ: Այսպես՝

1. «Մոդեռն Պլաստ» ՍՊԸ-ում 25.03.2010թ. իրականացված չափագրման արդյունքների արձանագրությունում չի նշվել հսկիչ-դրամարկղային մեքենայի ֆիսկալային հիշողության հաշվառքի ցուցիչի տվյալները՝ չափագրման սկզբի և ավարտի դրությամբ:
2. «Էդմանս», «Լոռի» և «Անախոյա և Քրիստի» ՍՊԸ-ներում իրականացված հացի արտադրության և իրացման չափագրման արձանագրություններում լրացվել է միայն ապրանքի անվանումը և մնացորդը:

Վերը նշված կազմակերպություններում 2009-ից մինչև 2011թ. դեկտեմբեր ամիսը (ժամանակահատվածը համարվում է փաստաթղթերի վաղեմության ժամկետ) բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ստուգում (այսուհետ՝ ԲՍ) չի իրականացվել:

«Շին Էքսիմ» ՍՊԸ-ում 02.04.2010թ. կատարվել է ուսումնասիրություն (չափագրում): ***Կազմակերպությունում չափագրումը կատարվել է մեկ օր:*** Խախտվել է կարգի 5-րդ կետի պահանջը, այն է. ***«Մեկ չափագրումը կարող է իրականացվել տնտեսվարող սուբյեկտի կողմից սահմանված երկուսից մինչև հինգ աշխատանքային օրերի ընթացքում»:***

Կազմակերպության կողմից 2010թ.-ի ապրիլ ամսվա համար ներկայացված ԱԱՀ-ի հաշվարկում (ԱԱՀ-ի 20% դրույքաչափով հարկվող գործարքներ) իրացման շրջանառությունը ցույց է տրվել 25,523.0 հազ. դրամ, իսկ «Դուրս գրված (գնորդներին տրված) և (կամ) մատակարարներից ստացված հարկային հաշիվների վերաբերյալ» նույն ժամանակահատվածի համար ներկայացված տեղեկանքով (թվով 7 հաշիվ-ապրանքագրերով) իրացման շրջանառությունը կազմել է 8,056.4 հազ. դրամ (հսկիչ դրամարկղային մեքենայի կիրառմամբ իրացման շրջանառություն նույն ամսում ցույց չի տրվել) կամ տեղեկանքով իրացման շրջանառությունը ցույց է տրվել 17,466.6 հազ. դրամով պակաս:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 170.3 հոդվածի համաձայն «Հարկերը, պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարումները սահմանված ժամկետներում չվճարելն առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկից մինչև քսանապատիկը», սակայն ընտրանքային կարգով ընտրված 14 հարկատուներից միայն 5-ի նկատմամբ է կիրառվել 170.3 հոդվածի պահանջը:

Տեսչության կողմից առանձին դեպքերում չի ապահովվել «Մնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի ա) ենթակետի պահանջը, համաձայն որի, տեսչությունը՝ հարկերի, այլ պարտադիր վճարումների կամ վարչարարությունից ծագած տուգանքների գծով վճարումն ուշացնելու դեպքում պարտավորության հայտնաբերման պահին հաջորդող 6 ամսվա ընթացքում կազմակերպությանը սնանկ ճանաչելու պահանջով պետք է դիմեր դատարան:

Կենտրոնի հարկային տեսչություն

Կենտրոնի հարկային տեսչության կողմից ներկայացված տեղեկատվության համաձայն, 01.01.2011թ.-ի դրությամբ, տեսչությունում հաշվառվել են 9736 տնտեսվարող սուբյեկտներ, այդ թվում գործունեությունը դադարեցրած՝ 1378 : Հաշվարկ հաշվետվություններ են ներկայացրել 5222 տնտեսվարող սուբյեկտներ:

2011թ.-ի 9 ամիսների ընթացքում պետական բյուջեի մուտքերի հավաքագրման տարեկան առաջադրանքը կազմել է 28,832,000.0 հազ. դրամ, փաստացի հավաքագրվել է 25,737,045.4 հազ. դրամ (89.3%):

01.01.2011թ.-ի դրությամբ տեսչությունում հաշվառված հարկ վճարողների հարկային պարտավորությունները կազմել են 8,403,398.1 հազ. դրամ, 01.10.2011թ.-ի դրությամբ հարկային պարտավորությունները կազմել են 14,545,919.6 հազ. դրամ կամ 2011թ.-ի տարեսկզբի նկատմամբ հարկային պարտավորություններն ավելացել են 6,142,521.5 հազ. դրամով (73.1%), (այդ թվում՝ «Տապինո» ՍՊԸ՝ 3,302,872.9 հազ. դրամ, «Մանաուս» ՍՊԸ՝ 2,050,875.2 հազ. դրամ):

01.01.2011թ.-ի դրությամբ գերավճարները կազմել են 20,768,787.6 հազ. դրամ, 01.10.2011թ.-ի դրությամբ՝ 18,809,803.5 հազ. դրամ կամ 2011թ.-ի տարեսկզբի նկատմամբ նվազել են 1,958,984.1 հազ. դրամով (9.4%):

2010թ.-ին 50,000.0 հազ. դրամ և ավելի իրացման շրջանառություն ունեցող 489 կազմակերպություններից՝ (44-ը ԱԱՀ վճարող չհանդիսացող) իրացման շրջանառությունը 233,143,699.0 հազ. դրամ, 2009թ.-ից 2011թ.-ի դեկտեմբեր ամիսն ընկած ժամանակահատվածում չեն ստուգվել 133-ը (իրացման շրջանառությունը՝ 32,099,665.0 հազ. դրամ):

Համաձայն «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի ե) կետի, հանրային սննդի ոլորտում գործունեություն իրականացնող որոշ սուբյեկտներ (բարեր) գիշերային ժամերին աշխատելու թույլտվություն ստանալու համար վճարել են տեղական տուրք, սակայն 2010թ.-ին հաշվարկված հաստատագրված վճարների նկատմամբ չի կիրառվել «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 36 հոդվածի բ) կետով սահմանված գիշերային ժամերին գործելու համար նախատեսված լրացուցիչ 2 ուղղիչ գործակից: Այսպես՝

1. «Հեյբերտ» ՍՊԸ-ի 2010թ. հաստատագրված վճարը հաշվարկվել է 1,495.5 հազ. դրամ, 2,991.0 հազ. դրամի փոխարեն:
2. «Կալիբրի Գ.Ա.Գ.» ՍՊԸ-ի 2010թ. հաստատագրված վճարը հաշվարկվել է 900.0 հազ. դրամ, 1,800.0 հազ. դրամի փոխարեն:

Խախտվել է ԱԱՀ-ի մասին օրենքի 3-րդ հոդվածի ե) կետի պահանջը, համաձայն որի, այն կազմակերպությունները, որոնց 20% և ավելի բաժնեհավաք կապիտալի սեփականատերերը նաև այլ կազմակերպության 20% և ավելի բաժնեհավաք կապիտալի սեփականատեր են, պետք է հանդիսանան ԱԱՀ վճարողներ անկախ իրացման ծավալից: ***Արդյունքում 23 կազմակերպությունների 2010թ. 556,277.8 հազ. դրամ իրացման շրջանառությունը չի հանդիսացել ԱԱՀ-ի հարկման օբյեկտ:***

«Ունիկում-Արմենիա» ՍՊԸ-ում ՊԵԿ-ի նախագահի 17.03.2010թ. N1702740 հանձնարարագրով ուսումնասիրությունը (չափագրում) կատարվել է մեկ օր: Խախտվել է կարգի 5-րդ կետի պահանջը, այն է. ***«Մեկ չափագրումը կարող է իրականացվել տնտեսավարող սուբյեկտի կողմից սահմանված երկուսից մինչև հինգ աշխատանքային օրերի ընթացքում»:***

Համաձայն հարկային պետական ծառայության պետի 04.07.2006թ.-ի N1-06/378-Ա հրամանի հավելված 1-ի III-րդ բաժնի 2-րդ կետի պահանջի՝ կամերալ ուսումնասիրության անցկացումը պարտադիր է, եթե տնտեսավարող սուբյեկտի կողմից երրորդ տարին անընդմեջ ներկայացվել է հարկային վնաս: ***Սակայն տեսչությունը երրորդ տարին անընդմեջ հարկային վնաս ունեցող թվով 9 կազմակերպությունների կողմից ներկայացված հաշվետվությունների, հաշվարկների, հայտարարագրերի և օրենսդրությամբ սահմանված տեղեկությունների կամերալ ուսումնասիրություն չի իրականացրել:***

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 170.3 հոդվածի համաձայն «Հարկերը, պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարումները, սահմանված ժամկետներում չվճարելը առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկից մինչև քսանապատիկը», սակայն ընտրանքային կարգով ընտրված 17 հարկատուներից միայն 4-ի նկատմամբ է կիրառվել 170.3 հոդվածի պահանջը:

Տեսչության կողմից առանձին դեպքերում չի ապահովվել «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի ա) ենթակետի պահանջը, համաձայն որի, տեսչությունը՝ հարկերի, այլ պարտադիր վճարումների կամ վարչարարությունից ծագած տուգանքների գծով վճարումն ուշացնելու դեպքում պարտավորության հայտնաբերման պահին հաջորդող 6 ամսվա ընթացքում կազմակերպությանը սնանկ ճանաչելու պահանջով պետք է դիմեր դատարան:

Հրազդանի տարածքային հարկային տեսչություն

Հրազդանի տարածքային հարկային տեսչության կողմից ներկայացված տեղեկատվության համաձայն 01.01.2010թ.-ի դրությամբ տեսչությունում հաշվառվել են 3847 տնտեսավարող սուբյեկտներ, որից գործող՝ 1253: 01.01.2011թ.-ի դրությամբ հաշվառվել են 4054

տնտեսվարող սուբյեկտներ, այդ թվում գործող՝ 1372, որից հաշվարկ հաշվետվություններ են ներկայացրել՝ 1218:

2010թ.-ի պետական բյուջեի մուտքերի հավաքագրման տարեկան առաջադրանքը կազմել է 3,120,600.0 հազ. դրամ, փաստացի հավաքագրվել է 2,802,800.0 հազ. դրամ (89.8%): 2011թ.-ի 9 ամիսներին պետական բյուջեի մուտքերի հավաքագրման տարեկան առաջադրանքը կազմել է 2,696,900.0 հազ. դրամ, փաստացի հավաքագրվել է 1,877,800.0 հազ. դրամ (69.6.%):

01.01.2010թ.-ի դրությամբ տեսչությունում հաշվառված հարկ վճարողների հարկային պարտավորությունները կազմել են 3,077,400.0 հազ. դրամ (այդ թվում «Հրազդան Մաշ» ԲԲԸ՝ 1,299,900.0 հազ. դրամ), տարվա ընթացքում նվազել են 524,600.0 հազ. դրամով (17.0%) և 01.01.2011թ.-ի դրությամբ՝ կազմել 2,552,800.0 հազ. դրամ: 01.10.2011թ.-ի դրությամբ հարկային պարտավորությունները կազմել են 2,879,100.0 հազ. դրամ (այդ թվում «Հրազդան Մաշ» ԲԲԸ՝ 1,322,900.0 հազ. դրամ, «Հանքավան հանքային ջրերի գործարան» ԲԲԸ՝ 233,600.0 հազ. դրամ) կամ 2011թ.-ի տարեսկզբի նկատմամբ հարկային պարտավորություններն ավելացել են 326,300.0 հազ. դրամով:

01.01.2010թ.-ի դրությամբ տեսչությունում հաշվառված հարկ վճարողների գերավճարները կազմել են 1,404,800.0 հազ. դրամ, տարվա ընթացքում դրանք ավելացել են 121,700.0 հազ. դրամով (8,7%) և 01.01.2011թ.-ի դրությամբ՝ կազմել 1,526,500.0 հազ. դրամ: 01.10.2011թ.-ի դրությամբ գերավճարները կազմել են 1,273,100.0 հազ. դրամ կամ 2011թ.-ի տարեսկզբի նկատմամբ նվազել են 253,400.0 հազ. դրամով (16,6%):

2010թ.-ին տեսչությանը հաշվետվություններ չեն ներկայացրել 20 տնտեսվարող սուբյեկտներ, 2011թ.-ի 9-ամսում՝ 18 տնտեսվարող սուբյեկտներ կամ 2010թ.-ի նույն ժամանակաշրջանի նկատմամբ 1-ով պակաս:

2010թ.-ին 10,000.0 հազ. դրամ և ավելի իրացման շրջանառություն ունեցող 204 կազմակերպություններից (111-ը ԱԱՀ վճարող չհանդիսացող) 143-ը 2009թ.-ից 2011թ.-ի նոյեմբեր ամիսն ընկած ժամանակահատվածում չեն ստուգվել (իրացման շրջանառությունը՝ 3,500,010.2 հազ. դրամ):

«Լուսաբաց ճամբար առողջարան» ՍՊԸ-ի հիմնադիրը «Գործիքաշինական գործարան» ԲԲԸ-ն է (հաշվառված չէ Հրազդանի ՏՀՏ-ում): Համաձայն ԱԱՀ-ի մասին օրենքի 3-րդ հոդվածի դ) կետի կազմակերպությունը պետք է համարվեր ԱԱՀ վճարող անկախ իրացման ծավալից, սակայն կազմակերպության 2010թ. 56,580.2 հազ. դրամ իրացման շրջանառությունը ԱԱՀ-ով չի հարկվել:

«Եղեվնիներ» ՍՊԸ-ն իր գործունեության ընթացքում չի հանդիսացել ԱԱՀ վճարող, սակայն կազմակերպության 30% բաժնեհավաք կապիտալի սեփականատերը հանդիսացել է նաև «Բիրյու Գրուպ» և «Տրուբայրո Գրուպ» ՍՊԸ-ների (հաշվառված չեն Հրազդանի ՏՀՏ-ում)

20% և ավելի բաժնեհավաք կապիտալի սեփականատեր: Արդյունքում կամակերպության 2010թ. 10,062.0 հազ. դրամ և նախորդ տարիների իրացման շրջանառությունները ԱԱՀ-ով չեն հարկվել:

«Ավտոռադ» ՍՊԸ-ում համաձայն ՊԵԿ-ի նախագահի 19.04.2010թ.-ի N 1704690 հանձնարարագրի կատարվել է ուսումնասիրություն (չափագրում): Ուսումնասիրության (չափագրման) արձանագրությունում բացակայում է ուսումնասիրության սկիզբը, ավարտը, ուսումնասիրության ժամկետում փաստացի տեխնիկական զննություն անցած տրանսպորտային միջոցների անվանումը, քանակը, գինը, ըստ օրերի իրացման շրջանառությունը, տեխնիկական զննության կտրոնների հաշվառումը (ստացում, ծախս, մնացորդ), ինչպես նաև կիրառված բնապահպանական վճարների դրույքաչափերը, կամ արձանագրությունը կազմվել է ՊԵԿ-ի նախագահի 09.03.2010թ.-ի «Չափագրման արդյունքների վերաբերյալ արձանագրության ձևը հաստատելու մասին» N 423-Ն հրամանով հաստատված՝ չափագրման արդյունքների վերաբերյալ արձանագրության սահմանված ձևի պահանջներին ոչ համապատասխան:

Վերը նշված կազմակերպություններում 2009թ.-ից 2011թ. դեկտեմբեր ամիսը (ժամանակահատվածը համարվում է փաստաթղթերի վաղեմության ժամկետ) ԲՍ ստուգում չի իրականացվել:

«Ժակ և Գոռ» ՍՊԸ-ի կողմից 2010թ.-ին ՀՀ ներմուծված ապրանքների մաքսային արժեքը կազմել է 420,200.0 հազ. դրամ, իրացման շրջանառությունը՝ 459,100.0 հազ. դրամ: Կազմակերպության կողմից 2010թ.-ի ընթացքում ՀՀ պետական բյուջե է վճարվել (բոլոր հարկատեսակներով) ընդամենը 9,600.0 հազ. դրամ, որից 2,200.0 հազ. դրամը ՀՀ «Հարկերի մասին» օրենքի 28-րդ հոդվածով նախատեսված տուգանքն է: Ապրանքների իրացումը (համաձայն գործում առկա փաստաթղթերի) հիմնականում (2010թ. իրացման շրջանառության 69 %,) կատարվել է ք. Երևանում գտնվող մանրածախ առևտրի կետի միջոցով: Տեսչության կողմից իրականացված ուսումնասիրության (չափագրման) ժամանակահատվածում՝ (04.10.2011թ.-ից 10.10.2011թ.) մասնավորապես 04.10.2011թ. չափագրման տվյալներով կատարվել է ընդամենը մեկ գործարք: Իրացման շրջանառությունը կազմել է 5,400.0 հազ. դրամ: Մանրածախ առևտրի կետի միջոցով (ՀԴՄ-ի կիրառմամբ) նման մեծածավալ իրացման շրջանառության ռիսկայնությունը պայմանավորված է ոչ միայն իրացնող կազմակերպության կողմից հարկային հաշիվներ դուրս չգրելու հանգամանքով, այլ նաև ձեռք բերված ապրանքների իրացման (օգտագործման) գործընթացի նկատմամբ հսկողության իրականացման անհնարինության առումով: Վերը նշված ուսումնասիրությունը (չափագրումը) կատարվել է ՊԵԿ-ի նախագահի 09.03.2010թ. 423-Ն հրամանով հաստատված ձևում պահանջվող տվյալների թերի լրացմամբ, մասնավորապես, չեն նշվել ապրանքի անվանումները՝ ըստ հերթականության, դրանց բնութագիրը, տեսակը, միավորի գինը և այլն: Ուսումնասիրության արդյունավետության

ապահովման նպատակով կազմակերպությունում չափագրման աշխատանքները պետք է իրականացվեին միաժամանակ՝ ինչպես պահեստում, այնպես էլ մանրածախ առևտրի կետում:

Էլյա Ղազարյան և Գոհարիկ Մարգարյան ԱԶ-ներում չափագման արդյունքների ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ նույն ժամանակահատվածում իրականացված չափագրման և ՀՀ կառավարության 01.04.2002թ.-ի N 299 որոշմամբ նախատեսված ներկայացված հաշվետվությամբ մեկ կգ հացի միջին իրացման գները էականորեն (20 և ավելի տոկոս) շեղվել են:

<<Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ>> ՀՀ օրենսգրքի 170.3 հոդվածի համաձայն «Հարկերը, պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարումները սահմանված ժամկետներում չվճարելը առաջացնում է տուգանքի նշանակում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկից մինչև քսանապատիկը», սակայն ընտրանքային կարգով ընտրված 22 հարկատուներից միայն 7-ի նկատմամբ է կիրառվել 170.3 հոդվածի պահանջը:

Տեսչության կողմից առանձին դեպքերում չի ապահովվել «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի ա) ենթակետի պահանջը, համաձայն որի, տեսչությունը՝ հարկերի, այլ պարտադիր վճարումների կամ վարչարարությունից ծագած տուգանքների գծով վճարումն ուշացնելու դեպքում պարտավորության հայտնաբերման պահին հաջորդող 6 ամսվա ընթացքում կազմակերպությանը սնանկ ճանաչելու պահանջով պետք է դիմեր դատարան:

Եզրակացություն

1. Տեսչություններում հսկողությունից դուրս է մնացել «Ավելացված արժեքի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի ե) և դ) կետերի պահանջների ապահովման գործընթացը: Հաշվառված 41 կազմակերպությունների (2-ը՝ Հրազդանի ՀՏ, 16-ը՝ Մյասնիկյանի ՀՏ, 23-ը Կենտրոնի ՀՏ) իրացման շրջանառությունները (միայն 2010թ.-ին՝ 1,047,290.2 հազ. դրամ) չեն համարվել ԱԱՀ-ի հարկման օբյեկտ, որի արդյունքում տեսչությունների կողմից եկամուտները հավաքագրվել են համապատասխան չափով պակաս:

2. Կենտրոնի և Մյասնիկյանի ՀՏ-ներում (համապատասխանաբար՝ 2 և 4) գրանցված գիշերային ժամերին գործող 6 հանրային սննդի (բարեր) գործունեություն իրականացնող կազմակերպությունների հաշվարկված հաստատագրված վճարների նկատմամբ չի կիրառվել «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 36 հոդվածի բ) կետով նախատեսված լրացուցիչ 2 գործակիցը, որի հետևանքով կազմակերպությունների հաստատագրված վճարները հաշվարկվել են կրկնակի անգամ պակաս:

3. Մյասնիկյանի ՀՏ-ում հաշվառված՝

- «Իմաստասեր մասնավոր վարժարան» ՍՊԸ-ն, խախտելով ԱԱՀ-ի մասին օրենքի 26 հոդվածի առաջին կետի պահանջը, 2011թ. հաշվանցել է հաշվանցման ոչ ենթակա 12,702.1 հազ. դրամ՝ ստեղծելով գերավճար:
- «Ֆրուտիմեքս» ՍՊԸ-ն 2011թ. 2-րդ եռամսյակի ԱԱՀ-ի հաշվետվությամբ իրացման շրջանառությունը ներկայացրել է 22,751.3 հազ. դրամով պակաս:
- «Արֆին վարկային միություն» ՍՊԸ-ի 2011թ. հուլիս ամսվա ԱԱՀ-ի հաշվարկով 15,989.1 հազ. դրամը ներկայացվել է որպես ԱԱՀ-ից ազատված շրջանառություն, այն դեպքում, երբ 2,976.1 հազ. դրամ շրջանառությունն ազատված չէ ԱԱՀ-ից:

4. Մյասնիկյանի ՀՏ-ում հաշվառված 4 և Հրազդանի ՏՀՏ-ում հաշվառված 2 կազմակերպություններում չափազրման արդյունքները լրացվել են մասամբ՝ ՊԵԿ նախագահի 09.03.2010թ.-ի N 423-Ն հրամանով հաստատված ձևի պահանջներին անհամապատասխան:

Կենտրոնի և Մյասնիկյան ՀՏ-ներում հաշվառված համապատասխանաբար «Ունիկում-Արմենիա» և «Շին Էքսիմ» ՍՊԸ-ներում իրականացված չափազրման ընթացքում խախտվել է «ՀՀ-ում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգի 5-րդ կետի պահանջը՝ չափազրումը սահմանված երկուսից մինչև հինգ աշխատանքային օրերի փոխարեն իրականացվել է մեկ օր:

Նման չափազրման արդյունքները ստուգում իրականացնելիս չեն կարող հիմնավոր և էական լինել: Այս պարագայում չափազրման գործընթացը դառնում է ինքնանպատակ:

5. Կենտրոնի ՀՏ-ում խախտվել է ՀՀ հարկային պետական ծառայության պետի 04.07.2006թ.-ի N1-06/378-Ա հրամանի հավելված 1-ի III-րդ բաժնի 2-րդ կետի պահանջը՝ երրորդ տարին անընդմեջ հարկային վնաս ունեցող թվով ինը տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից ներկայացված հաշվետվությունների, հաշվարկների, հայտարարագրերի և օրենսդրությամբ սահմանված տեղեկությունների կամերալ ուսումնասիրություններ չեն կատարվել:

6. Հարկերը, պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարները ուշացրած 53 կազմակերպություններից 37-ի նկատմամբ տեսչությունների կողմից չի կիրառվել «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքի 170.3 հոդվածով նախատեսված տուգանքը:

7. Տեսչությունների կողմից առանձին դեպքերում չի ապահովվել «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի ա) ենթակետի պահանջը:

Առաջարկություններ

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեին՝

1. ԱԱՀ-ի մասին ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի դ) և ե) կետերի, ինչպես նաև «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 36 հոդվածի բ) կետի պահանջների կատարման նպատակով համագործակցել (տեղեկատվություն ստանալու նպատակով) ՀՀ Արդարադատության նախարարության իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալության, ինչպես նաև տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ:
2. Հանձնարարել տարածքային ստորաբաժանումների ղեկավարներին՝
 - Ապահովել ՀՀ հարկային պետական ծառայության պետի 04.07.2006թ.-ի N1-06/378-Ա հրամանի հավելված 1-ի III-րդ բաժնի 2-րդ կետի պահանջի կատարումը,
 - Ուսումնասիրություններն (չափագրումները) իրականացնել «ՀՀ-ում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման» մասին ՀՀ օրենքի համապատասխան կարգով սահմանված ժամկետներով, ինչպես նաև չափագրման արդյունքների արձանագրությունները կազմել ՊԵԿ նախագահի 09.03.2010թ.-ի N 423-Ն հրամանով հաստատված ձևի պահանջներին համապատասխան:
 - Հարկերը, պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարումները սահմանված ժամկետում չվճարող հարկատուների նկատմամբ կիրառել «Վարչական իրավախախտումների մասին» ՀՀ օրենսգրքի 170.3 հոդվածի պահանջը:

«Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի գ) կետի համաձայն մեկամսյա ժամկետում Վերահսկիչ պալատին գրավոր տեղեկատվություն տրամադրել ընթացիկ հաշվետվությունում ամրագրված՝ հայտնաբերված խախտումները վերացնելու վերաբերյալ: